

Een Distelvlinder in februari

Distelvlinders zijn trekvlinders, die in het voorjaar vanuit Noord-Afrika naar Nederland trekken. Het is dan ook bijzonder merkwaardig dat de auteur in februari 1990 een exemplaar in een tuin ontdekte.

Hans Roersma

Op zondag 25 februari 1990 ontdekten Jos Roersma en ik tot onze grote verbazing een Distelvlinder (*Cynthia cardui*) in een tuin gelegen in de polders achter de Hondsbossche Zeewering nabij Petten. We zagen hoe de vlinder, die onbeschadigd en fel van kleur was, zich in de luwte van wat boompjes met uitgespreide vleugels in het zonlicht zat te warmen. Kort daarna verloren we hem uit het oog. Later hoorden we van een andere, zeer waarschijnlijke waarneming van de Distelvlinder op 21 februari te Rhooen, Zuid-Holland.

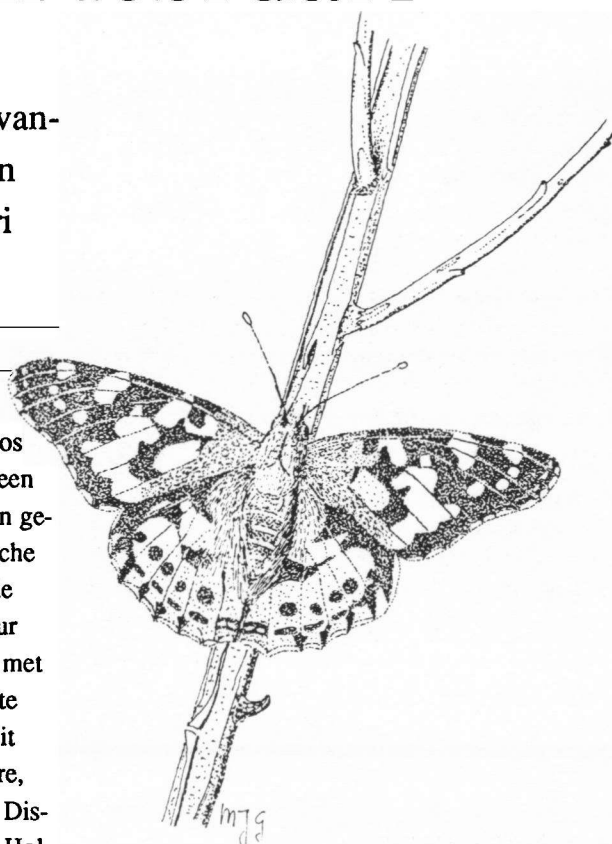
ANTIVRIES

De Distelvlinder kan in Nederland gewoonlijk niet overwinteren, omdat het dier in geen enkel stadium vorst kan verdragen. Feltwell (1986) suggereert als oorzaak de geringe hoeveelheid sorbitol in het bloed. Sorbitol is een koolhydraat dat bevriezing tegengaat. Deze stof komt bij vlindersoorten die wel met succes in Nederland kunnen overwinteren in grotere hoeveelheden voor.

Ondanks de extreem zachte winter vroom het toch begin december 1989. Slechts één decemberwaarneming van de soort is bekend. De Distelvlinder werd op 17 december 1944 in Amersfoort gezien.

GEEN OVERWINTERAAR

Daarnaast waren in 1989 de Distelvlinders schaars in Nederland, zodat aan het begin van de winter niet veel individuen aanwezig waren die een overwinteringspoging zouden kunnen ondernemen. Daarom lijkt het waarschijnlijk dat de in februari waargenomen Distelvlinders uit Noord-Afrika of mogelijk

uit een tussenstation in zuidelijk Europa afkomstig zijn, alhoewel een geslaagde overwintering nooit helemaal uitgesloten kan worden.

EERSTE WAARNEMING IN FEBRUARI

Normaal arriveren de eerste migranten op zijn vroegst in april en de grootste aantallen komen in juni. Een combinatie van de door Lempke (1972) genoemde en de door De Vlinderstichting verzamelde gegevens levert 34 maartwaarnemingen sinds 1940 op. De plaatsen waar deze waarnemingen gedaan werden, liggen over geheel Nederland verspreid. In de reeks jaren met maartwaarnemingen valt 1952 op met 26 exemplaren. De maartwaarnemingen zijn bijna altijd gedaan tijdens of na een periode met mooi weer. Tot 1990 zijn geen februariwaarnemingen bekend. Eenmaal is in Nederland de soort in januari aangetroffen, kort na een periode met een subtropische luchtstroming. Dat was op 15 januari 1969. Er lijkt geen direct verband te bestaan tussen jaren met zeer vroege migranten en goede jaren voor de Distelvlinder.

SUMMARY

A very early observation of *Cynthia cardui* was made in February 1990 in Petten (Province South Holland). This was unusual as normally this butterfly species is not able to hibernate in the Netherlands. These and previous observations of *C. cardui* in the winter months are probably due to subtropical air-currents which carry the butterflies with them.

SAHARASTOF

De hier beschreven februariwaarnemingen vallen in een periode met dagtemperaturen boven het normale gemiddelde. Tussen 19 en 25 februari was het weer bijzonder zacht, met temperaturen tussen de 10 en 15 graden. Volgens het KNMI kon op 25 februari plaatselijk wel eens wat Saharastof liggen, aangevoerd door de zuidelijke luchtstroming. Dit weerbeeld past uitstekend bij de vroege waarnemingen.

Met dank aan De Vlinderstichting voor het beschikbaar stellen van de waarnemingen van vroege Distelvlinders.

Literatuur

Feltwell, J., 1986. The Natural History of Butterflies.

Lempke, B.J., 1972. De Nederlandse Trekvlinders.

De Distelvlinder trekt vanuit Afrika naar ons land.

